

**Deétéri dr.
Borbás Vince
életútja és
munkássága**

Szerkesztette:

Márton Attila – 2000-2019 – Litke

„...példaképe lehet mindazoknak a magyar zseniknek, akiket a kor morálja háttérbe szorított... ”

Palik Ferenc ANTSZ biológusa 1994.

Név: Deétéri dr. Borbás Vince
Született: 1844. július 29. (más forrás szerint: 24.)
Ipolyitkén (mai nevén: Litkén)
Elhunyt: 1905. július 7. Kolozsváron
Állampolgársága: magyar-osztrák
Nemzetisége: magyar
Tevékenysége: botanikus, egyetemi tanár

Tartalmi áttekintés

Bevezető	3
Életút	3
Munkásság	4
Utókor	7
Forrásanyag	11

Borbás Vincéről készített összefoglaló írásom során igyekeztem a legfontosabb ismereteket összefoglalni, és minél átfogóbb képet adni nemzetünk kiemelkedő növényföldrajzi kutatójáról. Az összefoglaló – bár több fejezetből áll – alapvetően három központi tartalmi egységre épül. Az első tartalmi egység Borbás Vince életútját mutatja be, kitérve életútja fontosabb eseményeire, állomáshelyeire. A második egység áttekintést ad tudományos munkásságáról. Az összefoglaló harmadik egysége pedig, mint egy zárszóként mutatja be az utókor gondoskodását, munkásságának és emlékének megőrzéséért tett törekvéseit.

Bevezető

Úgy érzem emberi kötelességem megemlékezni szülőfalum méltán nagyjelentőségű botanikai kutatójáról, Borbás Vincéről. Életútját és munkásságát mintegy 874 mű és közel 2000 növényalak meghatározása őrzi. Sajnos szülőfalujában - a hajdani Ipolylitkén, mai nevén: Litkén - emlékét már csak egy emléktábla őrzi, mely büszkén hirdeti az arra járóknak, hogy itt született a XIX. század legnagyobb botanikusa: Borbás Vince. Munkásságának jelentőségét, érdemeinek elismerését méltán tükrözik Borbás Vince volt munkatársának és barátjának, Bérei Soós Rezsőnek a szavai:

„ ... a magyar flórakutatásnak a XIX. század második felében legnagyobb alakja, a magyar nyelvű és szellemű növényföldrajzi és rendszertani munkásság megteremtője, a legzseniálisabb magyar fűvész. Küzdelmekkel és csalódásokkal teli életében nagyságát nem ismerték fel, sok támadásban, kevés elismerésben volt része - s ma az ő nyomdokain halad a magyar geobotanika. ”

Életút

Borbás Vince Palócföld szülötte. 1844. július 29-én látta meg a napvilágot a Nógrád Megyei Ipolylitkén (mai nevén: Litke). A képen a litkei szülőház tekint vissza a ma emberére. A különböző életrajzi kiadványoknak ellentmondva, a litkei római katolikus egyházi bejegyzés szerint nem 24-én, hanem 29-én született. Édesapja Borbás Ferenc e faluban volt kántor és jegyző. Borbás Ferenc első felesége, Emerencia Járok 1858-ban belehalt a szülésbe. Így az édesapa 34 évesen – az akkor

17 éves – Heitzel Juliannát vette feleségül, akitől 4 gyermek született: Rozália, Katalin, Veronika és legfiatalabbként Vince, aki a múlt század legnagyobb botanikusa, a magyar flóra és növényföldrajzi kutatások hazai kezdeményezője, ethnobotanikus, és egyetemi tarár lett. Szülei nehéz anyagi helyzete miatt 16 éves koráig Litkén és Ipolytarnócon dolgozott, majd Tersztyánszky Alajos (akinek síremléke szintén még a mai napig fellelhető a litkei temetőben) helyi plébános támogatásával az egri érseki gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait. Már a gimnáziumban a botanika felé fordult figyelme, bár érdeklődét mutatott a latin nyelv, valamint az irodalom iránt is. Első mestere a botanikában az egri érsek kertésze, Vrabélyi Márton, a Mátra jeles kutatója volt. 1868 őszétől a budapesti egyetem bölcsészeti karának hallgatója lett. Egyetemi éve alatt nyelvészetet és természetrajtot hallgatott, valamint folyamatosan elmélyült növénytani tanulmányaiban. Egyetemi éve után 1871-ben Jurányi Lajos botanikus professzor tanársegéde, majd 1872-től a budapesti reálgimnáziumban tanár. Berlinben Braun Sándornál, Innsbruckban Kerner Antalnál tanult és dolgozott. Számos kutatót ismert az országban és annak határain kívül is. Nagy értékű herbárium a budapesti egyetem növénytani intézetébe került - dr. Tuzson János professzor érdeméért - de a kegyetlen végzet a háború során a gyűjtemény nagyobb részét elpusztította. Csak élete végén nyerte el a régen megérdemelt tanszéket. 1902-ben - sok csalódás és mellőzés után - meghívást kapott a kolozsvári egyetem növényrendszertani tanszékére. Egyetemi katedráját sajnos csak rövid ideig tarthatta meg, hiszen 1905. július 7-én szívelégtelenség következtében elhunyt. Kolozsvárott a Házsongárdi pantheonban temették el - művelődéstörténetünk egyedülálló temetőjébe - ahol nemzetünk kimagasló nagyságai nyugszanak.

Kevesen tudják - mivel a róla szóló életrajzi írások sem említik - hogy Borbás Vince szüleinek sírhantja a litkei temetőben található. Érdekességként érdemes megemlíteni, hogy amikor a megyei műemléki és természetkutatók közül Cinke Ferenc és Dr. Fancsik János keresték ezt a sírhelyet, nem találták meg. Csak ezt követően, ennek hatására derült fény a sírhant pontos helyére, melyet özvegy Szilágyi Istvánné litkei lakos talált meg az elhanyagolt sírhantok között.

A síremléken az alábbi sírfelirat olvasható:

*„Boldog múltunk fájó érzetében
elborulunk hamvatok felett. Jó szülők
a sírnak éjjelében békét és örök fényt
leljetek!*

Eltemette a gyermeki kegyelet.”

Munkásság

Tudományos munkásságát elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia támogatta, ebből adódóan tanulmányainak legnagyobb része a Magyar Tudományos Akadémia kiadványaiban látott napvilágot. Munkássága során nagy szorgalommal és bámulatos éleslátással, helyszíni kutatómunkával dolgozta fel Temes, Békés, és Vas megye, valamint a Balaton-melléke flóráját. Nevéhez fűződik továbbá az Ős-Mátra elmélete, melynek az a lényege, hogy az alföldi puszták, a Balaton vidék növényzete egyezést mutat a környező hegyvidékek, azaz az Ős-Mátra déli lejtőinek flórájával. Megfigyelte, hogy számtalan növény a hegyvidékről „vándorolt” le a síkság felé. Ebből adódóan, elmélete szerint az alföld, a hegyvidék növényzete által „füvesedett” be. Borbás Vince ethnobotanikai munkássága alig nyomon követhető. Kutatásai, megfigyelései rendkívül szerteágazóak voltak. Ethnobotanikai munkásságának jelentőségét emeli, hogy felhívta a figyelmet a paraszti, falusi virágos kertek, a temetők növényeinek tanulmányozására. Legtartalmasabb ethnobotanikai tanulmányainak egyikét a Balaton-melléki lakosság botanikai ismertetéséről írta. Valószínűsíthető, hogy ezt a kérdést részletesebben is ki akarta dolgozni, mert a Balaton tavának és partmellékének növényföldrajza című munkájában arról tesz említést, hogy a munka harmadik része a Balaton-mellék botanikai néprajza, a vidéken gyűjtött népi növénynevek tudományos feldolgozása. Ez a rész azonban hiányzik a munkáiból. Gondolhatunk azonban arra is, hogy a harmadik résznek a Földrajzi Közleményekben már megjelent tanulmányát tartotta. Személyének jelentőségét növelte, hogy széles körben ismerte fel az ember és a növény közötti kapcsolatot, s ennek a kapcsolatnak a néprajzi problémáit. Új gondolatokat hozott a fajok keletkezése, a növénytársulások fejlődésmenete és más hasonló kérdéskörökben. Rendkívül termékeny volt, 1870-től több mint 874 dolgozata jelent meg, mintegy 2000 új növényalakot írt le és nevezett meg. Ezek jelentékeny része ma is érvényes. Sokoldalú, és rendkívül termékeny munkásságának, életművének méltó őrzői tanulmányai. Úgy érzem érdemes kiemelni néhányat tanulmányai közül, érzékeltetve ezzel munkásságának sokszínűségét és termékenységét.

A súlyom pusztulófélben című tanulmányában elmondja, hogy már a görög-római írók is feljegyezték a súlyom fogyasztását. Régebben a szerzetesek természetették, de a XIX. Században, Olaszországban, Karinthiában, a Balkánon, Havas Alföldön és Moldován is csemegének számított.

Tanulmányában bemutatja többek között a súlyom - más nevén kalmük dió - természetét, gyűjtését, valamint szót ejt felhasználási lehetőségeiről is.

A katonapetrezselyem és más népies eleségfüvek című tanulmányában ismerteti a katonapetrezselyem és a közönséges petrezselyem hazai használatának történetét. Érdekességként kiemelendő tanulmányából, hogy az Ipoly mentén a rántott leves ízesítésére, valamint tojásfestésre használták. Gubacsa a gyerekek kedvence volt.

Borbás Vincét foglalkoztatta a festőnövények kérdése is. Néhány vadon termő festékfűvünk című tanulmányában több hazai növényre hívja fel a figyelmet, melyek - a népi elnevezésből sejtve - korábban festőnövények lehettek. Valószínűsíti, hogy a Gellérthegy környékén található török pirosítót, a törökök honosították meg.

A Földrajzi Közlemény XXII. 1894. évi kötetében (57-78.) számos Balaton-melléki növénynevet közöl s ezek legtöbbször néprajzi megjegyzéseket is fűz. Feltűnő, hogy Isten, táltos, pap, ördög, a különböző szentek, nemzetiségek nevei gyakoriak a Balaton vidéki növénynevekben. Tanulmányában ismerteti a növények különböző felhasználási lehetőségeit is. Megfigyelései közé tartozik, hogy a falusi javas asszonyoknak nincs egységes növényismerete. Ugyanannak a növénynek ugyanabban a faluban akár több neve is lehetett. Erre példákat is említ: „*Echinops Ruthenicus; buzogány rózsza, forgácsbirka, gombos túske, túske virág.*”

Tanulmányaiban megtalálhatók a mitológiai elemek is. Egy ilyen elem művében Szent István virága. A növényről az a hiedelem terjedt el, hogy csak egyetlen éjszakán, Szent István éjszakáján virágozik, s aki ilyenkor megtalálja, megleti vele a rejtett kincset. Tanulmányából az is kiderül, hogy a Mátra vidékén a Szent Jakabfunek volt hasonló legendája. Borbás Vince más tanulmányaiban is kitér a növényekhez fűződő mitológiai hiedelmekre. Az idevonatkozó érdeklődéséhez nagyban hozzájárult Ipolyi Arnold Magyar Mitológia című munkája, amelyre többször hivatkozik is. Borbás Vince megemlíti, hogy Ipolyi Arnold majdnem azon a vidéken nevelkedett, ahol az édesanyja. A Természettudományi Közlönyben 1889-ben jelent meg a nép botanikai legendájából című rövidebb tanulmánya, amelyben édesanyja elbeszélése nyomán legendát közöl az ördögcsite fűről. A legenda szerint:

„Egyszer az ördög Krisztus Urunkat üldözte volt s az Üdvözítő előle virágos mezőn menekült. Az ördög a menekülőt szemmel tartotta, de végre is eltűnt a szeme elől. Erre az ördög az Üdvözítőt a füves mezőn a lábnyoma után követte, de végre egy *Veronica prostrata*-val az utolsó lábnyom is eltűnt. Most az ördög a letaposott fűhöz fordult és tőle kérdezte, hogy merre menekült az Üdvözítő. A jámbor fű azonban meg nem szólalt, az ördögöt útba nem igazította. Most az ördög - Üldözésével tovább nem boldogulván, - mérgében a *Veronica prostrata* tetejét leszakította s egyszersmind megátkozta, hogy a leszakított hely soha többé ne virágozhassék. A leszakított *Veronica prostrata*-n az ördög átka csakugyan örökre fogott, teteje még ma sem virágozik. De mivel a virágnak évi életcélja a virágzás, a *Veronica* úgy fogott ki az ördög átkán, hogy oldalvást bocsájtja virágzó hajtásait, s ezek a nem virágzó tetőn felülemelkednek.”

Írásaiban nem csak a növények meghatározásával foglalkozik - mint ez már az eddigiekből is kiderült - hanem a mitológiai és egyéb vonatkozások mellett, a növényekkel kapcsolatos egyéb felhasználási lehetőségekkel is, mint például azok gyógyító hatása. Erre jó példa az *Euphorbia* species (ebtej), amely a fogfájás enyhítésére szolgál, de más növények gyógyító hatásait is leírta.

A vénhedő tiszafa című tanulmányában ismerteti, hogy a nógrádi palócoknál a tiszafa (ternyőfa, *Taxus baccata*) megreszelt fáját kenyérre hintve a veszett kutyának adták. Hivatkozik Holuby J. szlovák botanikusra, aki szerint Trencsénben a veszett kutya marta sebet fokhagymával bedörzsölték és naponta többször tiszafaporról behintették. Tanulmányában leírja még többek

között, hogy a fa ágait vízbe dobva, a halakra bódító hatást gyakorol, melynek következtében könnyebb azokat kihalászni.

Munkái között ki kell emelnem a kígyó fújta kőről szóló legendát, mivel ez szülőfalujához kapcsolódik. A legenda szerint Ipolylitzén az erdőből gyakran hoztak haza apró, egészen gömbölyű fehér kavicsot, amelyet kígyó fújta kőnek neveztek, s különböző babonákat fűztek hozzá. A babona szerint a kígyók a kör sugarainak irányában helyezkedtek el, fejük a központ felé nézett, s így fűjték a követ.

Borbás Vince a népi növényelemzéseket folyamatosan gyűjtötte, publikálta, magyarázta s vizsgálta, hogy azok milyen népi szemléletet tükröznek vissza. Széleskörű népnyelvi érdeklődését bizonyítja, hogy adatokat közölt az erdészeti műszótár elkészítéséhez.

Botanikai írásai egyikében közli, az egyetlen éjszaka épült kápolna legendáját:

„Egy éjjel épült fel a nép hite szerint, mégpedig istenes munkából a Karancs hegy tetején most már romban lévő Órangyalok kápolnája. ”

A témához kapcsolódva meg kell említeni, hogy a Karancs völgyében lévő katolikus hívők kívánsága volt a nyolcvanas évek végén, hogy a kápolnát helyre kell állítani. Ezt a kezdeményezést karolta fel Szabó József Karancskeszi plébános és Mocsáry Csaba etesi plébános, akik már a romos kápolna mellett is tartottak szent miseket, s a „misepénzt” a kápolna felújítására gyűjtötték.

Mivel jelen írásomnak nem Borbás Vince összes művének és munkásságának aprólékos elemzése a célja, hanem egy összegző, és lehetőleg minél árfogóbb életút és munkásság bemutatása, a továbbiakban - a teljesség igénye nélkül - csak felsorolás jelleggel teszek említést főbb műveiről:

- Pestmegye flórája... (Bp. 1872.)
- Jelentés a bánág területén végzett növénytani kutatásokról (Bp. 1874.)
- Adatok a sárga virágú szegfűvek... (Bp. 1876.)
- Adatok Arbe és Veglia szigetek nyári flórája... (Bp. 1877.)
- Vizsgálatok a hazai arabisek és egyéb Cruciferák közül... (Bp. 1878.)
- Floristikai közlemények... (Bp. 1878.)
- Floristikai adatok /RoripákA.. (Bp. 1879.)
- A hazai Epilobiumok ismertetéséhez... (Bp. 1879.)
- Budapest és környékének növényzete (Bp. 1879.)
- A magyar birodalom vadon termő rózsái monográfiájának kísérlete (Bp. 1880.)
- Békés vármegye flórája (Bp. 1881.)
- Temes megye vegetációja (Temesvár 1884.)
- A magyar homokpuszták növényvilága (Bp. 1886.)
- A magyar Nagyalföld tölgyei (Erdészeti Lapok 1887.)
- Vasvármegye növényföldrajza és flórája (Bp. Szombathely 1888.)
- Közép-Európa, különösen Magyarország kakukkfűveinek ismertetése (Bp. 1890.)
- A szerbtövis hazája és vándorlása (Bp. 1893.)
- A Balaton tavának és partmellékének növényföldrajza és edényes növényzete (Bp. 1900.)
- Revisio Knautiarum (Kolozsvár 1905.)

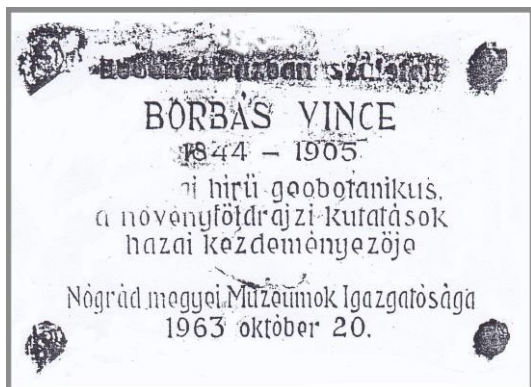
Munkássága összefoglalásaképpen elmondható, hogy kutatásai során állandó figyelemmel kísérte a pórnép ethnobotanikai tudását s ennek révén tanulmányaiban gazdag népnyelvi és néprajzi anyagot is rögzített. Foglalkozott a táplálkozásra, festésre alkalmas vadnövényekkel, a népi

gyógynövényekkel s különösen kiemelkedő értékűek a növények mitológiai jelentőségéről írt közlései. E téren megfigyelései ma is hézagpótlóak. A múlt század végén még olyan növények termesztését figyelte meg, amelyeket ma már nem vetnek a paraszti földeken. Úttörő a munkássága a magyar paraszti virágos kertek, a növénszimbolika tanulmányozása terén. Körültekintően értékelte, magyarázta a népnyelvi elnevezéseket, de ugyanakkor figyelmet fordított a XVI. - XVII. századi botanikai szójegyzetekre, fűvészkönyvekre, növényteni irodalmunk kibontakoztatására. Az ő tanulmányaiból tárult elénk először Benkő József, Veszelszki Antal, Diószegi Sámuel, Fazekas Mihály és mások munkáinak gazdag néprajzi tanulsága. A munkák néprajzig nyelvtudományi jelentőségét állandóan hangoztatta, de ugyanakkor kellő kritikával is kísérte. Munkássága során a növényvilágot mindig az ember irányából közelítette meg. A növények elterjedésénél nagy szerepet tulajdonított az emberi beavatkozásnak. Megfigyeléseivel, körültekintő gondolataival a növénytermesztés eredetének kutatását is elősegítette. Széleskörűen ismerte fel az- ember és a növény közötti kapcsolatot, s ennek a kapcsolatnak a néprajzi problémáit. Borbás Vince kora színvonalán álló etnográfus is volt.

Utókor

Az utókor számos, róla elnevezett növényfajjal mutatja ki tiszteletét. Ilyenek például: *Cirsium Borbasi*, *Allium Borbasi*, *Mentha Borbassiana*, *Rubus borbasiellus*. Az 1940-es években két magyar növényteni folyóirat - *Borbasia* és *Borbasia Nova* - valamint a Magyar Botanikus Társaság, illetve az Ipoly Mezőgazdasági Termelőszövetkezet egy brigád is viselte nevét. De napjainkban is nevét viseli még Litke Község egyik utcája, valamint Keszthely egyik sétánya.

Litke Község lakói 1963. október 23-án helyezték le a képen látható emléktáblát Borbás Vince – akkor még létező – szülőházára. A ház Litkén a Dózsa György út 24-es szám alatt volt megtalálható.

Az idő múlásával az emberek sajnos kezdtek elfelejteni az európai hírvé geobotanikust. Egy 1981. augusztus 2-án a Nógrád napilapban megjelent írás címe jól érzékelteti ezt a problémát. „*Elfeledtük Borbás Vincét?*” kérdezi joggal a cikk írója. Ekkor még állt az eredeti szülőház, bár már a cikk soraiból körvonalazódott későbbi sorsa:

„Az utóbbi hetekben híre kelt, hogy lefognák bontani. Szerencsére a híresztelést illetékes helyekről megcáfolták, azonban nem kell hozzá sok idő s a romboló természet, az elhanyagoltság végez a több mint másfél százados épülettel. Még áll a ház. Kár lenne veszni hagyni. S kár lenne jellegzetességétől megfosztott új házzá alakítani.”

Sajnos nem sokkal később az akkori Községi Közös Tanács - az épület állagának nagymértékű megromlására való hivatkozással - leromboltatta a megöregedett épületet. A egykori szülőház helyén, ma már egy új épület áll, melyen csak egy kicsiny tábla jelzi Borbás Vince emlékét. Az emléktábla elhelyezéséről így ír a Honismeret 1988. évi 4. számában Vongrey Béla:

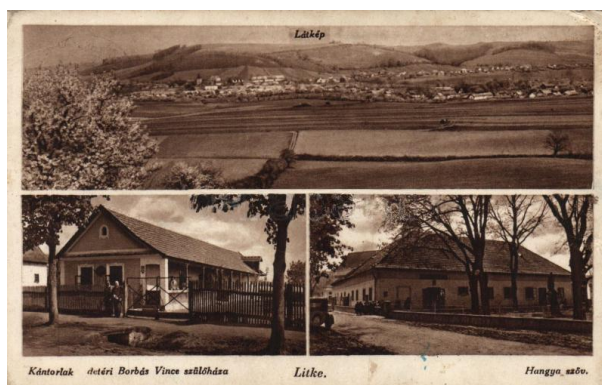
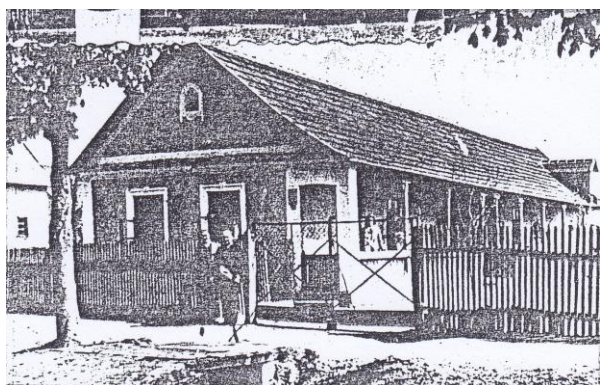
„A salgótarjáni Tájak-Korok-Múzeumok klub 1987. július 26-án emléktábla-avatási ünnepséget rendezett Litkén, Deéteri dr. Borbás Vince botanikus szülőfalujában. ”

A cikk folytatásaképpen bemutatja Borbás Vince életútját, majd munkásságáról, tudományos tevékenységéről ejt szót. Ezt követően az emléktábla-avatási ünnepség részleteit vázolja fel az olvasó számára. A cikk végén zárszókét kifejté véleményét:

„ ...még nem tettünk eleget. Egy dombormű vagy szobor méltóbban hirdetné emlékét itt, ahol a közeli borókás-árokban a világhírű ősmaradványok találhatóak. A község gazdagabb lenne egy képzőművészeti alkotással, s az ide látogatókat is megállásra kényszerítené. ”

Hosszú évek teltek el az újságcikk megjelenése óta, de a helyzet nem változott. Borbás Vince emlékét, munkásságát, kiemelkedő tudományos személyiségét azóta is csak az 1987-ben elhelyezett emlékbála őrzi. Bár az igazsághoz hozzátartozik, hogy 1996-ban, a Petőfi Sándor Művelődési Ház (Litke, Kossuth út 4.) gondozásában megjelentetett Litkei Krónika című kiadvány megpróbálta felidézni az európai hírű tudós személyét és munkásságát. A kiadvány megjelenését követően Dudás Pál nyugdíjas főkönyvelő, Szabó Lászlóhoz - a Litkei Krónika szerkesztőjéhez - írt levelében, az alábbi sorokkal fejezte ki véleményét:

„Örömmel vettem tudomásul, hogy szülőfalumban beindítottátok a Litkei Krónikát. A sógorom jóvoltából a 2. szám került hozzám, melyből megállapítottam, hogy jó úton haladtok. Talán Litkén ez az első ilyen nyomtatott kiadvány, legalábbis az én emlékezetemben. Végtelenül örülök, hogy Borbás Vincéről írtál, az egykori szülőház képének bemutatásával, ami már csak az emlékezetünkben él. Gyerekkoromban nekem is volt egy ilyen képem, ha jól emlékszem egy képeslap, mely a II. világháború alatt eltűnt. ”

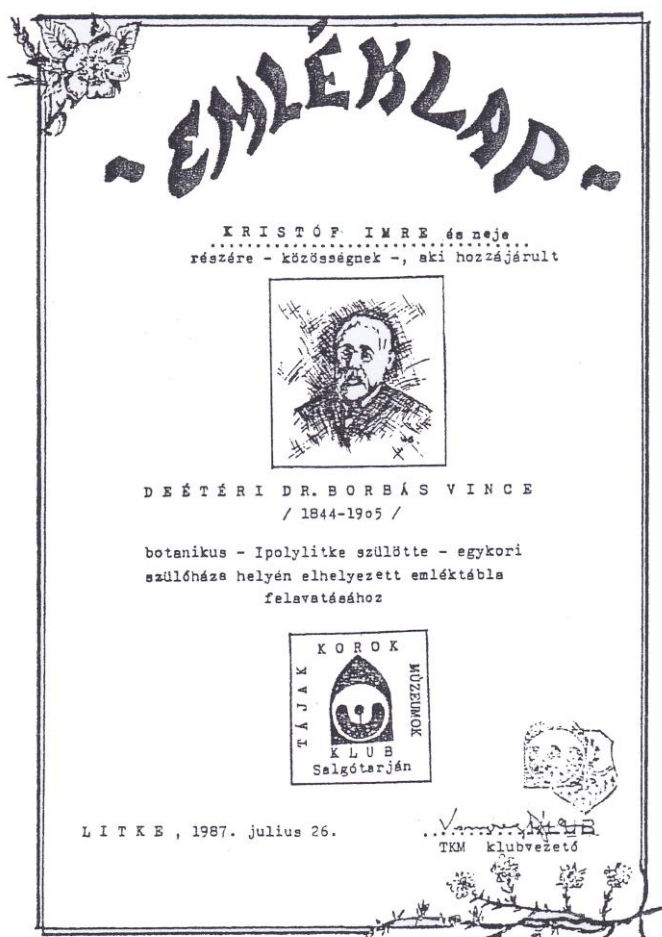

A bal oldali kép (az eredeti képeslapról készült másolatot ábrázolja), amely a Litkei Krónika elnevezésű helyi kiadványban jelent meg. A jobb oldali kép pedig egy olyan képeslapot ábrázol, amelyet Dudás Pál a II. világháborúban elveszett képeslapként említ levelében.

A salgótarjáni Tájak-Korok-Múzeumok klub (továbbiakban: TKM klub) 1987. július 26-án emléktábla avatási ünnepséget rendezett. A rendezvényt Vongrey Béla a TKM klub vezetője nyitotta meg, majd dr. Fancsik János ismertette Borbás Vince életének jelentősebb eseményeit, állomásait. Az ünnepség keretében leleplezték az alábbi képen látható emléktáblát, mely a mai napig megtalálható az eredeti szülőház helyén található épület falán.

Az emléktábla elhelyezéséhez nyújtott támogatást egy emléklappal köszönte meg a TKM klub salgótarjáni vezetősége Kristóf Imre és neje részére.

Sajnos nemzetünk eme jeles alakja a feledés homályába kezd veszni. A község fiatalabb lakói ma már csak a nevét ismerik az egykori botanikusnak, de azt is csak azért, mert Litke egyik utcáját róla nevezték el, de már nem tudják ki volt ő valójában. A szülőház helyén épült szolgálati lakást a jelenlegi tulajdonosa - Litke Község Önkormányzata - vendégházzá alakította az elmúlt évek során, így már csak egy piciny tábla jelzi az épület homlokzatán a múlt emlékét.

Budapest V. kerületében a Markó utca 18–20 szám alatt, ahol az egykori Főreáliskola működött, szintén egy emléktábla jelzi Borbás Vince emlékét.

De létezése nyomait viseli továbbá Keszthelyen a Borbás Vince sétány is, ahol – többek között – szintén emléktábla hirdeti eme nevezetes botanikus létezését.

A sétányon felállított emlékkövön szereplő – Borbás Vincét ábrázoló - domborművet Túri Török Tibor keszthelyi szobrászművész készítette 2014-ben.

De nem maradhat említetlenül Szabó Noémi 2011. június 23-án Salgótarjánban a Baglyaskő-Vár Természetvédelmi Látogatóközpontban felavatott fehér márványból készült alkotása sem. A „Művészet Nógrádban” blog - az alábbiakban - remekül megfogalmazza az alkotóművész által kifejezni kívánt mondanivalót:

„Szabó Noémi ezen a művén egy botanikus életutat foglalt össze. Az ábrázolt utak Borbás Vince kutatóútját és egyben a növények útját is jelképezik. Hiszen nevéhez fűződik a ma már emlegetett Ős-Mátra elmélet, melynek egy lényeges pontja, hogy a hegyvidékről számtalan növény vándorolt le a síkság felé. Szabó Noémi ezt a növényvándorlást nagyon szépen érzékelteti munkáján. „

Az utókor számos műben törekedett Borbás Vince életének és munkásságának megörökítésére, tudásának és ismereteinek továbbadására, a jelen és elkövetkezendő nemzedékek számára. Az alábbiakban e munkákról kívánok némi összefoglalást nyújtani.

- Degen Árpád: Deéter dr. Borbás Vince (Magy. Botan. L. 1905.)
- Thaisz Lajos: Borbás Vince emlékezete (Magy. Bot. L. 1906.)
- Rapaics Raymund: Borbás Vince emlékezete (Magy. Bot. L. 1916.)
- Bárány László: Borbás Vince emlékezete (Botanikai Közi. 1925.)
- Gombocz Endre: A magyar botanika története (9Bp. 1936.)
- Boros Ádám: Borbás Vince emlékezete (Botanikai köz. 1944.)
- Soó Rezső: Borbás Vince emlékezete (Botanikai Közi. 1944.; 1956.)

Azt hiszem írásom zárszavaként, nem búcsúzhatok szebben és méltóbban, mint ahogy azt Borbás Vince első életrajzírója megfogalmazta:

„Frissen hantolt sírjánál eltávozunk azzal a meggyőződéssel, hogy az utánunk jövő nemzedékektől kell elvegye majdan azt a jutalmat, mellyel kortársai adósai maradtak. ”

Forrásanyag

Életút:

- László Sándor (Litke, Kossuth út 74.) Litke története című munkája 1970 (14)
- Életrajzi Lexikon (245.)^J
- Szabó László könyvtáros (Litke, Dózsa György út 50.) által rendelkezésemre bocsátott adatok (fénymásolatok), melyeknek eredeti forrása ismeretlen
- Dudás Pál (Salgótarján, Báthori út 4. L/2.) 1996. áprilisában Szabó László (Litke Dózsa György út 50.) könyvtárhoz írt levele, melyben a Litkei Krónika című kiadvány megjelenésével kapcsolatban ad életrajzi ismertetést Borbás Vincéről.
- <https://www.gyorikonnyvtar.hu/internetes-szolgáltatások/adatbazisaink/eletrajzi-bibliografia?mit=Bo>
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Borb%C3%A1s_Vince
- <https://www.darabanth.com/hu/gyorsarveres/200/kategoriak~Kepeslapok/Magyarország~600005/Litke-Kantorlak-deteri-Borb%C3%A1s-Vince-szulohaza-Hangya-kis-szakadas-small-tear~II787545/>

Munkásság:

- Erdészeti lapok XXIII. K. 1884. (259-266.)
- Erdészeti Lapok XXI. 1885. (157-158.)
- Természettudományi Közlöny XXI. 1889. (504.)
- Természettudományi Közlöny XXV. 1893. (243-248.)
- Pallas Lexikon 1893.
- Természettudományi Közlöny XXVI. 1894. (297-322.)
- Földrajzi Közlemények, XXII. 1894. (57-78.)
- Pótfüzetek a Természettudományi Közlönyhöz, LIX - LXIV pótfüzet XXXIII 1901 Kötethez, (22-26.)
- Természettudományi Közlemény XXVII. 1895. (57-75.)
- Kertészeti Lexikon 1963.
- Szabó László könyvtáros (Litke, Dózsa György út 50.) által rendelkezésemre bocsátott adatok (fénymásolatok), melyeknek eredeti forrása ismeretlen.

Az utókor:

- Nógrád 1981. augusztus 2.
- Honismeret 1988. 4. szám
- Litke Község Önkormányzata (Litke, Kossuth út 31.)
- Vongrey Béla írása
- https://www.kozterkep.hu/~/30792/Borbis_Vince_setany_emlekkove_Keszthely_2014.html/photos/271643
- https://www.kozterkep.hu/~/30792/Borbis_Vince_setany_emlekkove_Keszthely_2014.html/photos/271650
- https://www.kozterkep.hu/~/30792/Borbis_Vince_setany_emlekkove_Keszthely_2014.html/photos/271652
- <https://szoborkereso.hu/?kulcsszo=Borbis%20Vince%20s%C3%A9t%C3%A9ny%20emlekk%C3%B6ve>
- https://nograd-art.blog.hu/2011/06/23/szabo_noemi